

Özel Eğitim Gündemi

Bu Sayıda

Otizm ve Güvenlik Becerileri

Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik Duyurusu

Haberler

Etkinlik Duyurusu

Kitap Önerisi

Araştırma Önerisi

Yayınlarımız

OTİZM VE GÜVENLİK BECERİLERİ

Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention [CDC]) 2021 yılı raporuna göre her yıl 700'den fazla çocuk zehirlenerek ölmekte ve 100'den fazla çocuk kaçırılma deneyimi yaşamaktadır.

devamı s.2

OTİZM VE GÜVENLİK BECERİLERİ

Güvenlik becerileri; kişinin tehlike içeren ve güvenliğini tehdit eden durumlara karşı sergilemesi gereken kural ve beceriler bütünüdür. Kişinin iyi ve güvende olma halini tehdit eden durumlar (riskler) planlı (kasıtlı) ve planlı (kasıtlı) olmayan şekilde ortaya çıkabilir. Bir diğer ifade ile bu tür durumlar kişinin içinde bulunduğu fiziksel çevrede ortaya çıkan durumlar (örneğin yangın, zehirlenme vs.) ya da etrafındakilerin davranışları (örneğin kaçırılma girişimi, istismar) olarak ortaya çıkabilmektedir. Kişi bu durumlarla ev ya da okul, market, park, sokak gibi herhangi bir toplumsal ortamda karşılaşabilmektedir.

Baruni ve Miltenberger (2022) tarafından yayımlanan çalışmada Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention [CDC]) 2021 yılı raporuna göre her yıl 700'den fazla çocuğun zehirlenerek öldüğü ve 100'den fazla çocuğun kaçırılma deneyimi yaşadığı vurgulanmıştır. Kaçırılma girişimi gibi güvenliğini tehdit eden olası durumlardan bazıları kişinin nadiren karşılaşabileceği belki de hiç karşılaşmayacağı özelliindedir ancak kişinin bu tehdit ile bir kez karşılaşması bile oldukça tehlikelidir. Yaş ilerlediğinde, bağımsızlaşma arttığında ve buna bağlı olarak farklı toplumsal ortamlara geçiş yapıldığında güvenlik tehditleri ile karşılaşma olasılığının daha fazla olabileceği bilinmektedir. Bu nedenle kişinin güvenliğini tehdit eden durumlar karşısında nasıl tepkide bulunması gerektiğini bilmesi ve kendisini bu risklerden koruması gerekmektedir. Aksi durumda, birey güvenli tepkide bulunmadığında ya da bulunamadığında yaralanma ya da ölümlerle sonuçlanabilmektedir.

devamı s.3

Güvenli tepkide bulunma: a) tehlikeli durumu/tehtidi ayırt etme ve tanımlama (dokunmama ya da yapmama), (b) Tehlikeli durumdan uzaklaşma ve (c) Tehlikeli durumu güvenilir birine rapor etme olmak üzere üç temel davranıştan oluşmaktadır. Tehlikeli durumun ayırt edilmesi diğer basamaklar için ön koşuldur. Tehlikeli durumdan uzaklaşma basamağı kişinin tehlikeye maruz kalmaması için oldukça kritiktir ve rapor etme basamağı ise güvenlik tehdidinin sonlandırılması ve önlem alınması açısından oldukça kritiktir.

Araştırmacılar tarafından otizmlili bireylerin tipik gelişen akranlarına kıyasla güvenliklerini tehdit eden durumlarla genel olarak çok daha fazla karşı karşıya geldikleri belirtilmektedir. Örneğin otizm ve güvenlik ile ilişkili istatistiklerde; suda boğulmanın otizmlili olan birinci sıradaki ölüm nedeni olduğu ve otizmlili çocukların suda boğulma nedeniyle ölüm oranının normal popülasyona kıyasla 160 kat daha fazla olduğu belirtilmektedir. Amerika Bileşik Devletleri'nde Columbia Üniversitesi tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre ise otizmlili bireylerin yaralanma sonucu ölüm oranı son 16 yılda %700 oranda artış göstermiştir ve bu durum tipik gelişen bireylerin üç katıdır. Yine paylaşılan bilgilere göre; otizmlili çocukların neredeyse yarısı (%49) kaçma-başı boş gezme davranışı sergileyerek ev ya da okul gibi güvenli alandan ayrılmaktadır. Bu veri tipik gelişen akranlarına kıyasla dört kat daha fazladır. Türkiye'de ise Hasret- Şahin ve Çolak (2023) tarafından yapılan güncel bir araştırmada içlerinde otizmlili çocuğa sahip ebeveynlerin de olduğu katılımcı ailelerin çoğunluğunun son altı ayda çocuklarının ev kazaları (örn., ilaç içme, yaralanma) veya evden kaçma gibi güvenlik tehditleriyle karşılaştıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Kaçma-gezinme davranışı sergileyen otizmlili çocukların üçte birinden fazlasının isimleri, adreslerini ya da telefon numarasını ifade edemedikleri vurgulanmaktadır (<https://nationalautismassociation.org/resources/autism-safety-facts/>).

devamı s.4

Sonuç olarak veriler yıllara ve tehlikeli duruma göre değişkenlik gösterse de otizmlili bireylerin tipik gelişen akranına ve hatta gelişimsel yetersizlik grubu içinde yer alan diğer akranları ile karşılaştırıldığında güvenliği tehdit eden durumlarla daha fazla karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir. Bu durum alanyazında araştırmacılar ve uzmanlar tarafından otizmle ilişkili bazı davranışsal özelliklerin güvenlik açısından tehdit oluşturulması ile ilişkilendirilmektedir. Bu özellikler; a) durum ya da bağlam farkındalığında yetersizlik/sınırlılık (örn., tehlikeyi ayırt etme), b) duyuşsal sorunlar/bozukluklar (örn., ışık ya da sese karşı aşırı duyarlılık), c) iletişim becerilerinde sınırlılık (örn., kaybolduğunda yardım talep edememe), d) sınırlı ilgi ve takıntılı davranışlar (örn., elektrikli cihazlara yönelik takıntı), bilgiyi genellemede sınırlılık / zorluk ve e) problem davranışlar (örn., kaçma, yiyecek dışı nesnelere yeme) olarak sıralanabilir. Sıralanan özellikleri nedeniyle otizmlili bireyler; tehlikeli olanı ayırt etme ve buna karşı güvenli tepkide bulunmayı içeren becerileri edinmede ve edindikleri becerileri yeni durumlara genellemede zorluk yaşamaktadırlar. Buna karşın öğretmenlerin ve anne-babaların otizmlili çocukların güvende olması sağlamak üzere genellikle korumacı yaklaşımı benimsedikleri, çocuklara sözel uyarılarda buldukları, yalnız bırakmama ve fiziki düzenlemelere yer verme (örn., evdeki elektrik prizlerini kapatma, ilaç ya da deterjan gibi kimyasal maddeleri çocuğun ulaşamayacağı yerlere yerleştirme) gibi önlemler aldıkları ve dahası bu önleyici tedbirleri “öğretim” olarak değerlendirdikleri görülmektedir (Agran ve Krump, 2010; Sirin ve Tekin-Iftar, 2016; Degirmenci ve Tekin-Iftar, 2023; Hasret-Şahin, 2019). Ancak bu tür uygulamalar çocuğun belirli koşullar altında ve belirli zaman dilimlerinde güvende olmasını sağlayabilmektedir. Oysa önemli olan çocuğun herhangi bir tehlikeli durum ile karşı karşıya kaldığında bu tehlikenin farkına varması, ayırt etmesi ve güvenli olarak tepkide bulunabilmesidir.

!!! Kaçma/başı boş gezme (wandering/elopment) izinsiz sınıftan çıkma, aile üyeleri fark etmeden, bilgisi dahilinde olmadan evden çıkma gibi bireyin içinde bulunduğu güvenli alanı terk etme eğilimidir. Otizmlili kaçma/başı boş gezme davranışı sonrasında boğulma, vücut ısısının düşmesi, sıcak çarpması, susuz kalma, düşme, fiziksel olarak kısıtlanma ve kötü niyetli kişilerle karşılaşma gibi güvenliği tehdit eden durumlarla karşılaşabilmektedirler.

!!! Otizmlili bireyler için kaçma/başı boş gezme davranışı bir iletişim biçimidir ve genellikle bir şeye ulaşmak ya da ses, koku, kargaşa, fobi/korku yaratan durum ya da taleplerden kaçmak üzere sergilemektedirler

devamı s.5

!!! Kaçma-başı boş gezinme davranışının erken çocukluk döneminde yaygın olarak ortaya çıktığı ve kısa süreli devam ettiği düşünülse de; otizmlili çocuk ve yetişkinlerde devam edebilmekte ya da davranış yeniden ortaya çıkabilmektedir.

Tipik gelişim gösteren çocuklar bazı tehlikeli durumları ayırt etme ve güvenli tepkide bulunmayı gelişimsel olarak ve ailelerinin ve öğretmenlerinin yaptığı temel bilgilendirmeler ile öğrenebilmektedirler. Örneğin, tipik gelişen bir çocuğa bıçak ile karşılaştığında bıçağa dokunmasının ve bunun sonucunda olabileceklerin çok tehlikeli olabileceğini açıklamak, sonuçları hakkında bilgilendirmek ve bunu farklı zamanlarda birkaç defa tekrar etmek yeterli olabilirken; otizmlili bir çocuğa bunu öğretebilmek için sistematik bir öğretim sürecine yer verilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle otizmlili bireyler olan durumları fark etme, ayırt etme ve güvenli bir şekilde tepkide bulunma becerilerinden oluşan güvenlik becerilerinin de edinim, genelleme ve kalıcılığını sağlayabilmek üzere sistematik öğretime gereksinim duymaktadırlar.

Uluslararası ve ulusal alanyazında yer alan araştırmalar da sistematik öğretim uygulamalarına yer verildiğinde otizmlili bireylerin pek çok güvenlik becerisini (örn., kötü niyetli kişilerden korunma, yaya becerileri, zehirlenmeden korunma) edinebildiklerini ve edindikleri bu becerileri farklı ortam, kişi ve durumların varlığında sergileyerek genelleyebildiklerini (Tekin-Iftar vd., 2021; Wiseman vd., 2017) göstermektedir. Bu sistematik uygulamalardan bazıları; davranışsal beceri öğretimi (örn., Olcay ve diğ., 2023; Tavukçu, 2022), video modellerle öğretim (örn., Değirmenci, 2018; Kurt ve diğ., 2024), sosyal öyküler (örn., Değirmenci, 2018; Kurt & Kutlu, 2019; Kutlu & Kurt, 2023; Süzer, 2015) olarak sıralanabilir.

Not: Yararlanılan ve önerilen kaynaklar listesinde sıralanan uygulamalar ile otizmlili çocuklara güvenlik becerilerinin öğretiminin gerçekleştirildiği çalışmalara ulaşabilir ve ayrıntılı olarak inceleyebilirsiniz.

!!! Otizmlili bireylere evde ve eğitim ortamlarında güvenlik becerilerinin sistematik öğretimine yeterince yer verilmemektedir. Bu durumun nedenlerinden biri öğretmen ve ailelerin bu becerilerin nasıl öğretilmesine ilişkin bilgiye ihtiyaç duyuyor olmalarıdır. Otizmlili bireylere ihtiyaç duydukları güvenlik becerilerinin etkili öğretim uygulamaları ile öğretimini yaygınlaştırmak üzere öğretmen/ ebeveyn koçluğu ve koçluğu uygulamalarına yer verilebilir ve uygulamacıların yüksek uygulama güvenirliliği ile güvenlik becerileri öğretimi sağlamalarına yönelik kendini izleme ve değerlendirme stratejilerinden yararlanılabilir.

Güvenlik Becerilerinin Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Noktalar

Otizimli bireylere güvenlik becerileri öğretimi planlarken öncelikle çocuğun günlük yaşamında karşılaşılabileceği öncelikli tehlikeli durumlar belirlenmelidir ve bireyin bu durum karşısında güvenli tepkide bulunup bulunamadığını doğru ve uygun şekilde değerlendirilmelidir. Bireyin tehlikeli durum ve bu durumda ne yapacağını belirlemek üzere; sözel olarak açıklama becerisi, rol oynayarak tepkileri ve gerçek ortamda tepkileri değerlendirilebilir. Ancak güvenlik tedbirleri alınması koşulu ile doğal ortamlarda doğal tepkilerin değerlendirilmesi doğru ve güvenilir veri elde etmenizi sağlayacaktır. Öğretim sırasında öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek üzere düzenlenecek yoklama oturumlarında da bu dikkate alınmalıdır.

Bazı güvenlik riskleri bireyin gün içinde birkaç kez karşılaşılabileceği özellikte olabilirken (örn., kırık eşya ve cam parçaları, deterjan gibi kimyasallar) bazı güvenlik riskleri (örn., kaçırılmadan korunma, kaybolma) değildir. Bu nedenle öğretim planlanırken öğretimin ve değerlendirmenin hangi sıklıkta yapılacağına hedef güvenlik becerilerinin özellikleri dikkate alınarak belirlenmelidir.

Güvenlik becerilerinin öğretiminde bireyin performansını değerlendirmek üzere mümkün olduğunca yerinde değerlendirme uygulamasına yer verilmelidir. Bazen hedef güvenlik becerilerinin (örn. kaçırılmadan korunma) öğretimi olması gereken koşullardan farklı koşullarda (örn. ortam) gerçekleştirilebilmektedir. Böyle bir durumda değerlendirmenin doğru ve güvenilir bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için hedef becerinin mutlaka kontrollü şekilde oluşturulmuş doğal ve gerçek bağlama en yakın koşullarda değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca otizimli bireyler bazen hedef davranışı/beceriye yalnızca öğretmen/uygulamacı varlığında sergileme eğilimi gösterebilmektedirler. Yerinde değerlendirme uygulaması ile bu eğilimi gösteren bireylerin; doğal bağlamda ve uygulamacı etkisi altında olmadan hedef beceriyi sergileyip sergilemediği belirlenebilmektedir.

Değerlendirme sırasında birey yanlış tepkide bulunma eğilimi gösterdiğinde ya da yanlış tepkide bulunduğu uygulamacının mümkünse doğal bir bağlamda hemen tepkiyi durdurması, bireyin yanlış tepki deneyimlemesini önlemesi ve düzeltici geri bildirim sunması önerilmektedir. Yerinde değerlendirme yapılıyorsa böyle bir durumda düzeltici geri bildirim sunulduktan sonra yerinde öğretime yer verilmesi de önerilmektedir.

!!! Yerinde değerlendirme hedef davranışa/beceriye yönelik değerlendirmenin doğal ortam ve doğal bağlamda gerçekleştirildiği, bireyin değerlendirileceğinin farkında olmadığı ve uygulamacının bireyin görüş alanı dışında olduğunu değerlendirme sürecidir.

devamı s.7

Bireyin günlük yaşamına güvende olabildiğini sağlayabilmek üzere güvenlik becerilerinin öğretiminde hedef becerinin özelliğine bağlı olarak genellemenin çok yönlü olacak şekilde hedeflenmesi, öğretim öncesinde ayrıntılı olarak planlanması ve genellemeyi kolaylaştıran stratejilerden yararlanılması gerekmektedir.

Güvenlik becerilerinin öğretimine ilişkin uygulamaların etkisini artırabilmek üzere davranışsal beceri öğretimi gibi model olma bileşeni içeren uygulamalarda model olma basamağının video model aracılığı ile uygulanabileceği ve gerektiğinde yiyecek pekiştiricilerin kullanımına yer verilebileceği unutulmamalıdır.

!!! Yerinde öğretim hedef güvenlik becerisine ilişkin yerinde değerlendirme sırasında öğrenci yanlış tepkide bulunma eğilimi gösterdiğinde ya da yanlış tepkide bulunduğu anda, uygulamacının hemen tepkiyi durmasını ve yeniden öğretim sunulmasını içermektedir. Alanyazında genellikle davranışsal beceri öğretimi ve video modelle öğretim uygulamalarının otizmlili bireylerin güvenli tepkide bulunmalarını sağlamada yetersiz kaldığı durumlarda uygulamalar yerinde öğretim ile desteklendiği görülmektedir.

Yararlanılan ve Önerilen Bazı Kaynaklar

- Değirmenci, H. D. (2018). Koçluk içeren ve içermeyen web-tabanlı mesleki gelişim uygulamalarının otizmlili öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğretim becerilerini ve öğrencilerinin güvenlik becerilerini edinmeleri açısından karşılaştırılması (Yayımlanmamış doktora tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Hasret-Sahin, C. & Colak, A. (2023). Training home safety skills to parents of children with autism spectrum disorder: A multilevel mixed study. *Exceptionality*, 31(3), 165-184.
- Hasret-Şahin, C. (2019). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa sahip anne-babalara ev içi güvenlik becerilerinin öğretimi: karma araştırma. (Yayımlanmış doktora tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Hasret-Şahin, C. & Çolak, A. (2020). Ailelere ev içi güvenlik becerilerinin öğretimi el kitabı. Eğiten Kitap.
<https://nationalautismassociation.org/resources/autism-safety-facts/>
https://nationalautismassociation.org/wp-content/uploads/2018/03/NAA_Wandering-Brochure_0218.pdf
https://nationalautismassociation.org/wp-content/uploads/2022/08/NAA_About-Wandering-LR-for-online.pdf
- Kurt, O., & Kutlu, M. (2019). Effectiveness of social stories in teaching abduction-prevention skills to children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 49(9), 3807-3818.
- Kurt, O., Cevher, Z., & Kutlu, M. (2024). Effectiveness of video modeling in teaching earthquake and postearthquake evacuation safety skills for children with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*.
- Kutlu, M., & Kurt, O. (2023). A comparison of social stories with and without video modeling in teaching how to respond to lures of strangers to children with autism. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 24(2), 307-322.
- Olçay, S., Ogur, C., & Saral, D. (2024). Teaching earthquake preparedness skills to students with developmental disabilities: a preliminary evaluation. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 62(1), 59-73.
- Organization for Autism Research (2014). *Life Journey through Autism: A Guide to Safety*.
- Özler, N. G. (2023). Gelişimsel yetersizliği olan bireylerde güvenlik becerileri. Nobel Akademik Yayıncılık
- Sirin, N., & Tekin-Iftar, E. (2016). Opinions of Turkish parents and teachers about safety skills instruction to children with autism spectrum disorders: A preliminary investigation. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 46, 2653-2665.
- Şirin, N. (2024). Gelişim yetersizliği olan bireylere güvenlik becerileri öğretim programı tasarlanması ve uygulanması. (Yayımlanmamış doktora tezi) Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Süzer, T. (2015). Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere cinsel istismardan korunma becerilerinin öğretiminde sosyal öykü yönteminin etkililiği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tavukçu, D. (2021). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa sahip annelere sunulan koçluk uygulamalarının annelerin öğretim becerilerini ve çocuklarının güvenlik becerilerini edinmeleri üzerindeki etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir

Dr. Öğrt. Üyesi H. Deniz DEĞİRMENCİ
Anadolu Üniversitesi

Düzenlenen Etkinlikler

21 MART ETKİNLİĞİ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Toplumsal Farkındalık Kulübü tarafından hazırlanan 21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü kapsamında hazırlanan “Farkımız artı birimiz” isimli etkinlik gerçekleştirilmiştir. 20 Mart 2024 tarihinde Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü Zihin Engelliler Anabilim Dalında görevli olan Dr. Öğr. Üyesi Cem TÜMLÜ ile ailelere yönelik seminer düzenlenmiştir. Ardından Osmangazi Üniversitesi Merkez Yemekhanesi’nde gerçekleştirilen etkinlikte Down Sendromu farkındalığını artırmak ve toplumda farklılıklara saygı duyma konusunda bilinç oluşturmak amaçlanmıştır. Etkinliğe ESOGÜ Özel Eğitim Bölümü öğretim üyeleri ESOGÜ Amatör Müzisyenler Kulübü ve Ahmet Yesevi İşitme Engelliler Okulu öğretmen ve öğrencileri katılmıştır.

21 MART DÜNYA DOWN SENDROMU FARKINDALIK GÜNÜ

ESOGÜ Özel Eğitim Bölümü tarafından düzenlenecek olan 21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü etkinliğine davetlisiniz.

KONUŞMACI:
DR. ÖĞR. ÜYESİ CEM TÜMLÜ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
“Özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin psikolojik yaşantılarına bakış”

TARİH: 20 MART 2024
SAAT: 10.00-12.00
YER: ESOGÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ
ARAS. GÖR.YASİR ARMAĞAN AMFİSİ

ezelegitim@ogu.edu.tr

Düzenlenen Etkinlikler

OTİZM FARKINDALIK AYI ETKİNLİĞİ

17 NİSAN 2024

- OTİZM FARKINDALIK YÜRÜYÜŞÜ
SAAT: 12:00-12:40
Buluşma Noktası: Eğitim Fakültesi Öğrenci Girişi
- SİNEMA GÖSTERİMİ "Rain Man"
SAAT: 17:00-19:30
Ar. Gör. Yasir Armağan Amfisi

18 NİSAN 2024

- OTİZM FARKINDALIK KERMESİ
SAAT: 12:00-15:00
Eğitim Fakültesi Öğrenci Girişi
- SİNEMA GÖSTERİMİ "Autism: The Musical"
SAAT: 17:00-19:30
Ar. Gör. Yasir Armağan Amfisi

EĞİTİM FAKÜLTESİ
Özel Eğitim Bölümü &
Toplumsal Farkındalık Kulübü

OTİZM FARKINDALIK AYI ETKİNLİĞİ

17-18 Nisan 2024 tarihlerinde Otizm Anabilim Dalı ve Toplumsal Farkındalık Kulübü işbirliğiyle Otizm Farkındalık Ayı kapsamında biz dizi etkinlik düzenlendi. Etkinlikler 17 Nisan 2024'de kampüs içinde Otizm Farkındalık Yürüyüşü ile başladı. Yürüyüşe Özel Eğitim Bölümü öğretim elemanları ve çok sayıya öğrenci katıldı.

Etkinlik kapsamında Otizm temali iki film gösterimi gerçekleştirildi. Eğitim Fakültesi Arş. Gör. Yasir ARMAĞAN Amfisinde gerçekleştirilen film gösterime katılan öğrenciler patlamış mısır eşliğinde "Rain Man" ve "Otizm: Müzikal" filmlerini izlediler.

Düzenlenen Etkinlikler

OTİZM FARKINDALIK AYI ETKİNLİĞİ

18 Nisan 2024'de ESOĞÜ Özel Eğitim Bölümü tarafından düzenlenen “Otizm Farkındalık Kermesi”; ESOĞÜ Rektörü Prof. Dr. Kamil ÇOLAK, Rektör Yardımcıları Prof. Dr. Emine GÜMÜŞSOY ve Prof. Dr. Hakan DEMİRAL ile Genel Sekreter Dr. Öğr. Üyesi Tahsin YAMAK'ın da katılımları ile Eğitim Fakültesi fuaye alanında gerçekleştirildi.

Etkinlik boyunca “Otizme kırmızı ışık yak” hareketine destek verilerek kırmızı kıyafetler giyildi, Kermeste, Otizmin Farkındayım temalı kırmızı kanatlı fotoğraf köşesi katılımcılar tarafından büyük ilgi gördü ve otizme kırmızı ışık yak etiketiyle sosyal medyada pek çok fotoğraf paylaşıldı.

OTİZM FARKINDALIK AYI ETKİNLİĞİ

Özel Eğitim Bölümü ve Toplumsal Farkındalık Kulübü öğrencilerinin özveriyle hazırladığı hediyelikler, etkinlikler, yiyecek ve içecekler fakültemizin öğrencileri, öğretim üyeleri tarafından büyük ilgi gördü.

Kermesten elde edilen gelir deprem bölgesindeki özel gereksinimli öğrencilerin sınıflarına materyal almak üzere kullanıldı.

Materyaller kısa sürede sahiplerine ulaştırıldı. İhtiyaç sahiplerine ulaşmamız için yardımlarını esirgemeyen Mersin Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğrt. Üyesi Serhat UÇAR'a teşekkür ederiz.

Düzenlenen Etkinlikler

ESOGÜ Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Murat EYÜBOĞLU yürütücülüğünde düzenlenen Otizm Okulu Eğitim etkinliği gerçekleştirildi. TÜBİTAK tarafından desteklenen eğitimde Eğitim Fakültesi Dekanı ve Otizm Spektrum Bozukluğu Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Şerife YÜCESOY ÖZKAN “Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Eğitim-Öğretim Ortamları, Müfredatları ve Düzenlemeler” isimli eğitimi vermiştir.

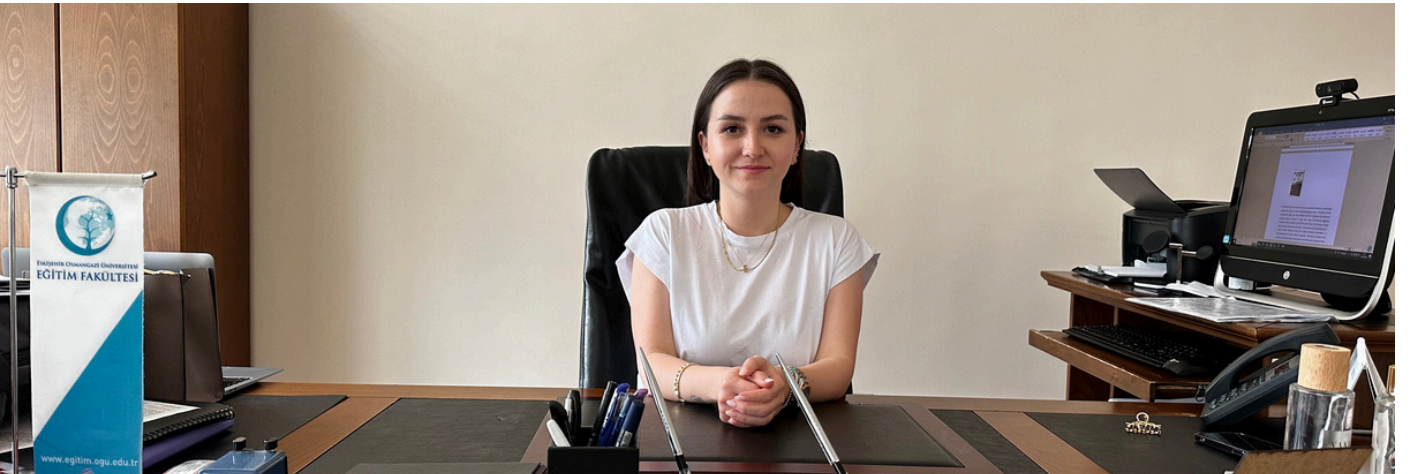

Haberler

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Şerife YÜCESOY ÖZKAN Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı olarak atanmıştır. Değerli hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Esra ORUM ÇATTIK Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı olarak atanmıştır. Değerli hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Haberler

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nevin GÜNER Özel Eğitim Bölümü Bölüm Başkanı olarak göreve başlamıştır. Değerli hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz. Bir önceki dönem bölüm başkanlığı görevini yürüten değerli Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU hocamıza bölümümüze verdiği emeklerden dolayı teşekkür ederiz.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Derya GENÇ TOSUN ve Dr. Öğr. Üyesi Turgut BAHÇALI Eğitim Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı olarak göreve başlamışlardır. Değerli hocalarımızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz. Bir önceki dönem bölüm başkan yardımcılığı görevini yürüten değerli Dr. Öğr. Üyesi Ayşe TUNÇ PAFTALI hocamıza bölümümüze verdiği emeklerden dolayı teşekkür ederiz.

Haberler

ESOGÜ Özel Eğitim bölümü kurucularından biri olarak bölümümüzde göreve başlayan, uzun süre bölüm başkanlığı yapan ve bu süreçte sayısız özel eğitim öğretmeni yetiştiren Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU üniversitemiz ayrılarak Boğaziçi Üniversitesi'nde göreve başlamıştır.

Düzenlenen bir yemek ile kendisine veda ederken Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU'na şimdiye kadar gerek öğretim elemanı gerekse de bölüm başkanı olarak yaptığı katkılar için teşekkür eder, yeni kariyerinde kendisine başarılar dileriz.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğrt. Üyesi Tuncay TUTUK İşitme Engelliler Anabilim Dalı Başkanı olarak atanmıştır. Özel Eğitim Bölümü öğretim elemanları hocamızı tebrik etmek için kutlama yemeği düzenlemiştir. Özel Eğitim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Nevin GÜNER, kendisine cübbesini ve şalını takdim etmiştir. Hocamıza görevinde başarılar dileriz.

Haberler

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Gözde TOMRİS Doçent Ünvanı almıştır. Değerli hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Bölümümüz araştırma görevlilerinden Esra AKIN tez danışmanlığını Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU'nun yürüttüğü doktora tezini sunarak Doktor ünvanı almıştır. Değerli Araş. Gör. Dr. Esra AKIN hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Haberler

Bölümümüz doktora öğrencilerinden Gökhan İNCE tez danışmanlığını Prof. Dr. Nevin GÜNER'in yürüttüğü "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar için Uzaktan Süpervizyonla Koç Yetiştirme Öğretim Paketinin Koç, Öğretmen ve Çocuk Çıktıları Üzerindeki Etkisi" başlıklı tezini başarı ile savunarak Doktor ünvanı almıştır. Değerli öğrencimiz Dr. Gökhan İNCE'yi ve değerli danışmanı Prof. Dr. Nevin GÜNER hocamızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Haberler

Bölümümüz yüksek lisans öğrencilerinden Gamze YILMAZ tez danışmanlığını Dr. Öğr. Üyesi Esra ORUM ÇATTIK'ın yürüttüğü “Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Çalışan Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğretimi Hakkındaki Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezini başarı ile savunarak Uzman unvanı almıştır. Değerli öğrencimizi tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

TÜBİTAK 3501 Kariyer Geliştirme Programı kapsamında desteklenen yürütücülüğünü bölümümüz Dr. Öğr. Üyesi Meral MELEKOĞLU'nun yaptığı; ve bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Mine SÖNMEZ KARTAL ve fakültemiz Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Zerrin BÖLÜKBAŞI MACİT'in araştırmacı olarak yer aldığı "Ev-ODAD Aile Eğitim Modeli: Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ve Olumlu Davranış Geliştirmeleri İçin Ev-Temelli Olumlu Davranış Desteği Aile Eğitim Modelinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması" adlı projenin uygulama süreci hocalarımız tarafından başarı ile tamamlanmıştır. Değerli hocamızı ve tüm proje ekibini tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Özel Eğitimciler Derneği (ÖZDER) işbirliği ile düzenlenen 13. Ulusal Özel Eğitim Öğrenci Kongresi 26-28 Nisan 2024 tarihinde Kırıkkale’de gerçekleştirildi. Ülkemizde 13. defa düzenlenen öğrenci kongresine bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Esra ORUM ÇATTIK “Özel Gereksinimli Bireylere Öz-Belirleme Becerilerinin Kazandırılması” Dr. Öğr. Üyesi Meral MELEKOĞLU “EV-ODAD Aile Eğitim Modelinin Etkililiği Çalışması” isimli panelleriyle davetli konuşmacı olarak katılmışlardır. Ayrıca Dr. Öğr. Üyesi Meral MELEKOĞLU, Lisans öğrencisi Muhammed KAYĞUN, Araştırma Görevlisi Erman KAYIŞDAĞ “Özel Öğrenme Güçlüğü Olan İlkokul Çocuklarının Okuma Becerilerinin Değerlendirilmesi”; Yüksek lisans öğrencisi Seda Nur AKIN, Dr. Öğr. Üyesi Esra ORUM ÇATTIK “Türkiye’de Zihin Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik İş ve Meslek Becerilerinin Kazandırıldığı Araştırmaların İncelenmesi” ve Aynur MARAŞLIOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Tüncay TUTUK: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Alanında Gerçekleştirilen Özel Eğitime İlişkin Araştırmaların İncelenmesi” isimli sözlü bildiriler ile kongreye katılmışlardır.

Conference Program

8th International Conference on Future of Teaching and Education

Madrid, Spain
26 - 28 April 2024

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Derya GENÇ-TOSUN ve yüksek lisans öğrencisi Selin ÖZER 8. Eğitim ve Öğretimin Geleceği Konferansı'nda (8th International Conference on Future of Teaching and Education) "Teaching Joint Attention Children with Autism Spectrum Disorders Using Systematic Instruction Via Augmented Reality" isimli sözlü bildirimlerini sunmuşlardır. Hocamız ve öğrencisini tebrik ederiz.

Etkinlik Duyurusu

UÖEK

2024

34. ULUSAL ÖZEL EĞİTİM KONGRESİ

23-26 EKİM 2024

Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Özel Eğitim Bölümü

TEMA: "Araştırma ile Uygulama Arasındaki Uçurum"

www.uoek2024.org

[/uoek2024](https://www.instagram.com/uoek2024)

2024uoek@gmail.com

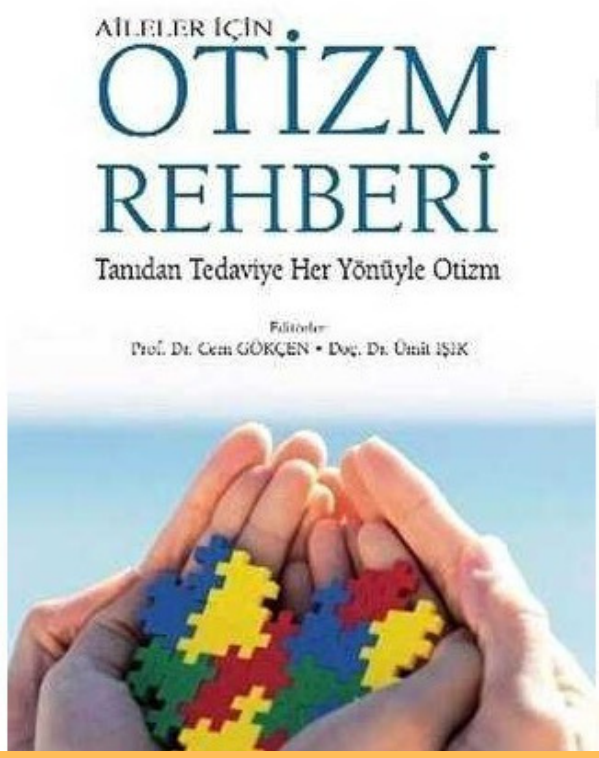
Organizasyon:
EDU Yayıncılık, Eğitim, Danışmanlık, Organizasyon

İlk kez Doç. Dr. Mitat Enç anısına 1991 yılında "Özel Eğitim Günleri" adıyla başlayan Ulusal Özel Eğitim Kongresinin 23-26 Ekim 2024 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilecektir. 34. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Ankara Üniversitesi, Eğitim bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü ev sahipliğinde düzenlenecektir. Kongrenin bu yılki teması "Araştırma ile Uygulama Arasındaki Uçurum" olarak belirlenmiştir.

Önemli tarihler:

- Bildiri Özetlerinin Gönderilmeye Başlanması: 19 Şubat 2024
- Bildiri Özetlerinin Gönderilmesi İçin Son Tarih: 23 Ağustos 2024
- Kongre Bitişi: 26 Ekim 2024

AİLELER İÇİN OTİZM REHBERİ TANIDAN TEDAVİYE HER YÖNÜYLE OTİZM

Prof. Dr. Cem Gökçen ve Doç. Dr. Ümit Işık'ın editörlüğünü üstlendiği “Aileler İçin Otizm Rehberi Tanıdan Tedaviye Her Yönüyle Otizm” kitabın ailelere yönelik ailelere bilimsel verileri, onların anlayabileceği dilde bir rehber olarak sunan bir kaynaktır.

Aileler için hazırlanan bu kitapta sadece tıbbi bilgilere değil, özel eğitim ve diğer alanlarla ilgili bilgilere de verilmiştir. Oldukça geniş bir yazar grubuyla, otizmle ilgili A'dan Z'ye pek çok bilgi sunulmaktadır. Kitapta otizmin belirtileri, nedeni, tanısı ve evde yapılabilecekler konusunda detaylı bilgiler bulunmaktadır. Multidisipliner bir ekiple, bilimsel veriler ışığında otizm ile ilgili olarak ailelerin aklını sıklıkla karıştıran sorulara cevap vermek, ailelere rehber olmak amaçlanmıştır

“ÖĞRETİMİN YOLU OYUNDAN GEÇER”: OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA OYUN BECERİLERİNE YÖNELİK NİTEL BİR İNCELEME

Dinçer SARAL*

Öz

Oyun, bireyin aktif katılımını, gönüllülüğünü ve güdülenmesini gerektiren, gerçekleştirilirken bireye haz veren ve onu daha fazla güdüleyen sosyal etkinliklerdir. Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocukların dil ve iletişim, sosyal etkileşim ve taklit becerilerinde yaşadıkları yetersizlikler nedeniyle özellikle oyun becerileri en çok güçlük yaşadıkları becerilerden biri haline gelmektedir. Bu çalışmada, OSB olan çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarının sahip olması gerektiğini düşündükleri oyun becerilerine, gereksinimlerine, oyun becerilerinin öğretiminin önemine ve ebeveynlerin oyun öğretiminde bilgi ve beceri gereksinimlerine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Durum çalışması modeliyle tasarlanan araştırmanın katılımcıları OSB olan çocuğa sahip 12 ebeveynden oluşmaktadır. Araştırma amaçları doğrultusunda veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bulgular, ebeveynlerin oyun becerilerini öğretme/öğrenme, etkileşim ve sosyalleşme aracı olarak tanımladıklarını, çocuklarının oyun becerilerini edinmelerini önemli ve öncelikli bulduklarını ve çocuklarının oyun bağlamlarının ebeveyn-merkezli olduğunu göstermiştir. Ayrıca, ebeveynlerin çocuklarının sınırlı düzeyde oynadıkları, oyunlarının yinelenen davranışlarla örüntülediği, çocuklarının sosyalleştireceği nedeniyle sosyodramatik oyun becerilerini edinmeleri, çocuklarının oyun becerilerini desteklemek amacıyla eğitim gereksinimlerinin bulunduğu ve bu gereksinimin aile eğitimleriyle karşılanması gerektiği görüşüne sahip olduklarını göstermiştir. Araştırmada elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve ileri uygulamalara ve araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Saral (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada OSB’li çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarından bekledikleri oyun becerilerine, gereksinimlerine, oyun becerilerinin öğretiminin önemine, oyun öğretiminde bilgi ve beceri gereksinimlerine yönelik görüşlerini incelemiştir. Çalışma durum çalışması modeliyle yürütülmüştür. OSB olan çocuğa sahip 12 ebeveyn ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları ebeveynlerin oyun becerilerini öğretme/öğrenme, etkileşim ve sosyalleşme aracı olarak tanımladıklarını, çocuklarının sınırlı düzeyde oynadıkları, oyunlarının yineleyici davranışlarla örüntülediği, çocuklarının sosyalleştireceği nedeniyle sosyodramatik oyun becerilerini edinmeleri, çocuklarının oyun becerilerini desteklemek amacıyla eğitim gereksinimlerinin bulunduğu ve bu gereksinimin aile eğitimleriyle karşılanması gerektiğini belirttiklerini göstermiştir.

Okulöncesi Otizmlili Çocukların Postür ve Yürüyüş Özelliklerinin Akranları ile Karşılaştırılması

Comparison of Posture and Gait Characteristics of Preschool Children with Autism with Their Peers

Fisun YANARDAĞ¹

¹Dr., Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Eskişehir, Türkiye

ÖZ

Amaç: Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan okulöncesi çocukların postür ve yürüyüş bozukluklarını inceleyerek OSB'li olmayan akranlarıyla karşılaştırmaktır. **Gereç ve Yöntem:** Çalışmaya 15 OSB'li ve 10 OSB'li olmayan, 4-7 yaş arasında çocuk dahil edilmiştir. OSB'li çocukların otizmden etkilenme düzeyi Gilliam Otizm Derecelendirme Ölçeği (GARS-2) ile belirlenmiştir. Katılımcıların uzamsal-zamansal yürüyüş özellikleri (yürüyüş hızı, kadens, adım ve çift adım uzunluğu, tek ve çift ayak destek yüzeyi, duruş ve sallanma fazı süresi ve ayak basma açıları) 8 metrelik elektronik yürüyüş parkurunda altı tekrar alınarak değerlendirilmiştir (GaitRite 739P). Ayrıca katılımcıların gözler açık, ayakta dengede ve ağırlık merkezi ölçümleri bilgisayarlı dinamik postürografi (Smart Balance Master, NeuroCom) ile gerçekleştirilmiştir. **Sonuçlar:** Araştırma ve kontrol grubu arasında yaş, vücut ağırlığı ve boy uzunlukları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Yürüyüşün uzamsal-zamansal parametreleri bakımından araştırma ve kontrol grubu arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). OSB'li çocuklar mediolateral yönde daha fazla salınım gösterse de bu fark anlamlı düzeyde değilken ($p>0,05$), denge puanları akranlarına göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p=0,026$). Otizmden etkilenme derecesi ile denge ve yürüyüş puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). **Tartışma:** Otizmden etkilenen çocuklarda ortaya çıkabilecek yürüyüş ve denge gibi temel motor sorunların varlığını okulöncesi dönemde tespit etmek üzere bilgisayar temelli ölçümlerle objektif değerlendirmek erken müdahale için yararlı olup otizm semptomlarının daha yoğun olduğu çocuklarda muhtemel postür ve yürüyüş anormallikleri okul çağında takip edilmelidir.

Yanardağ (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada OSB'li okulöncesi çocukların postür ve yürüyüş bozukluklarını inceleyerek OSB'li olmayan akranlarıyla karşılaştırmıştır. Çalışmanın katılımcılarını 15 OSB'li ve 10 OSB'li olmayan, 4-7 yaş arasında çocuk oluşturmaktadır. Katılımcıların uzamsal-zamansal yürüyüş özellikleri (yürüyüş hızı, kadens, adım ve çift adım uzunluğu, tek ve çift ayak destek yüzeyi, duruş ve sallanma fazı süresi ve ayak basma açıları) 8 metrelik elektronik yürüyüş parkurunda altı tekrar alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre araştırma ve kontrol grubu arasında yaş, vücut ağırlığı ve boy uzunlukları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. OSB'li çocuklarda ortaya çıkabilecek temel motor sorunları okulöncesi dönemde belirlemek üzere bilgisayar temelli ölçümlerle objektif değerlendirmenin erken müdahale için yararlı olduğu ve otizm semptomlarının daha yoğun olduğu çocuklarda muhtemel postür ve yürüyüş anormallikleri okul çağında takip edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

The effectiveness of video model with Bug-in-Ear coaching in the instruction of employment skills to adolescents with autism spectrum disorder

Esra Orum Cattik^a , Serap Dogan Aslan^b and Yasemin Ergenekon^c

^aDepartment of Special Education, Eskisehir Osmangazi University, Eskisehir, Turkey; ^bDepartment of Special Education, Gaziantep University, Gaziantep, Turkey; ^cDepartment of Special Education, Anadolu University, Eskisehir, Turkey

ABSTRACT

Objectives: Employment skills enable individuals to progress in social, psychological, economic, and many other ways. Employment skills are among the skills that enable individuals with autism to live independently and improve their quality of life. However, despite this importance, it is one of the skills that individuals with autism have problems with.

Methods: In the study, the effectiveness of the instruction of employment skills with the video model (VM) presented with Bug in Ear (BIE) coaching was tested with the repeated multiple probe model and inter-skill probe trial, a single-subject research model.

Results: The findings demonstrated that the participants acquired the employment skills to 100% proficiency/mastery, retained these skills to 100% proficiency after 1, 5, and 12 wk, and could generalize these skills to different individuals, environments, and tools. Pre-intervention data showed an increase compared to the post-intervention. Social validity findings for the young adults with autism spectrum disorder (ASD) and their parents were positive.

Conclusions: In this research, it has been seen that the VM with BIE is effective in teaching young adults with ASD the skills of 'preparing a CV, applying for a job to Turkish Employment Agency (İŞKUR) and participating in a job interview' from employment skills. Although it may seem difficult to teach individuals with autism, it seems that they can learn employment-related skills with evidence-based practices.

ARTICLE HISTORY

Received 16 November 2023
Accepted 11 March 2024

KEYWORDS

Autism spectrum disorder; independent living skills; transition to adulthood; employment; Bug-in-Ear (BIE) coaching

Esra Orum Çattık, Serap Doğan Aslan ve Yasemin Ergenekon (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada otizm spektrum bozukluğu olan ve yaşları 15 ile 19 arasında değişen 3 katılımcıya CV hazırlama, İŞKUR' a iş başvurusunda bulunma ve iş görüşmesi gerçekleştirme becerilerinin kazandırılmasında video model ile birlikte sunulan işitsel koçluğun etkisi incelenmiştir. Tek denekli araştırma deneysel araştırma yöntemlerinden davranışlar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırma bulguları işitsel koçluk ile birlikte sunulan video model uygulamasının otizm spektrum bozukluğu olan katılımcıların iş başvurusunda bulunmak üzere hedeflenen davranışların edinmelerinde, hedef davranışları çalışma tamamlandıktan sonra sürdürmelerinde ve farklı durumlara genelledebilmelerinde etkili olduğunu göstermiştir..

Received: 7 March 2023 | Accepted: 29 December 2023

DOI: 10.1002/jaba.1057

RESEARCH ARTICLE

Journal of
Applied Behavior Analysis

SEAB
Society for Experimental
Applied Behavior Analysis

Effectiveness of video modeling in teaching earthquake and postearthquake evacuation safety skills for children with autism

Onur Kurt¹ | Zehra Cevher¹ | Metehan Kutlu²

¹Research Institute for Individuals with Disabilities, Anadolu University, Eskişehir, Turkey

²Department of Special Education, Van Yuzuncu Yil University, Van, Turkey

Correspondence

Metehan Kutlu, Eğitim Fakültesi, Van Yuzuncu Yil University, Van, 65080, Turkey.
Email: metkutlu@gmail.com

Funding information

Research Fund of the Hakkari University, Grant/Award Number: SB20BAP4

Editor-in-Chief: John Borrero

Handling Editor: Bethany Raiff

Abstract

The purpose of the present study was to investigate the effectiveness of video modeling to teach safety skills during earthquakes and postearthquake evacuation to children with autism. Three male children with autism, aged 9–10 years, participated in the study. The results indicate that video modeling was effective at promoting the acquisition of “drop, cover, and hold on” and evacuation skills for all three students. Furthermore, the skills generalized to a new setting for all three participants and maintained up to 4 weeks after video modeling for the two participants for whom maintenance was evaluated. Social-validity data were also collected from participants, their parents, and a teacher, and the findings were positive overall. Implications for instruction and future research are discussed based on the results of the study.

KEYWORDS

autism, earthquake, safety skills, video modeling

Onur Kurt, Zehra Cevher ve Metehan Kutlu (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada OSB’li çocuklara deprem sırasında güvenlik becerilerini ve deprem sonrası tahliyeyi öğretmek için video model uygulamasının etkililiğini belirlemek amaçlanmıştır. 9-10 yaşlarında OSB’li üç erkek çocuk ile yürütülen çalışmada tek denekli araştırma desenlerinden çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırma bulguları, video model uygulamasının katılımcıların “çök, kapan ve tutun” davranışlarını ve tahliye becerilerini edinmelerinde, öğrendikleri davranışları yeni bir ortama genellemelerinde ve çalışma sonrası 4 haftaya kadar sürdürmelerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Editörlüğünü bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nevin GÜNER'in üstlendiği ve Mart 2024'te yayınlanan "Zihin Yetersizliğinin Kısa Tarihi" isimli kitap Dr. Öğr. Üyesi Özge ÇULHAOĞLU, Dr. Gökhan İNCE, Dr. Hasan KÖSE, Arş. Gör. Abdülkadir KOCAOĞLU, Uzman Gamze İNCİ, Uzman Havva PAMUK, Uzman Kübra SAYAR ve Uzman Samed YENİOĞLU gibi bölümümüz doktora programı öğrencileri ve mezunlarından oluşan bir yazar grubu tarafından kaleme alınmıştır. Kitapta Tarih Öncesinde ve Antik Çağda Yetersizlik Olgusu ve Zihin Yetersizliği, Orta Çağ ve Yeniçağda Yetersizlik, 1800-1950 Yılları Arasındaki Gelişmeler, 20. Yüzyılın İkinci Yarısı ve 21. Yüzyıl ve Türkiye'de Zihin Yetersizliği gibi konular detaylı olarak ele alınmıştır. Hocamızı ve yazar grubunu tebrik eder, başarılarının devamını dileriz

Impact of a mixed method training programme on attitudes of future doctors toward intellectual disability

Sevil Akbulut Zencirci¹ , Selma Metintas², Ferdi Kosger³ and Meral Melekoglu⁴

¹Bilecik Provincial Directorate of Health, Bilecik, Turkey; ²Department of Public Health, Faculty of Medicine, University of Eskisehir Osmangazi, Eskisehir, Turkey; ³Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, University of Eskisehir Osmangazi, Eskisehir, Turkey; ⁴Department of Special Education, Faculty of Education, University of Eskisehir Osmangazi, Eskisehir, Turkey

Objective: The aim of the study was to evaluate the effectiveness of a mixed method training programme in improving attitudes of senior medical students toward intellectual disability (ID).

Methods: This study was a quasi-experimental intervention study conducted with the senior medical students. The intervention groups received a mixed method training programme that included seminars, role playing, social contact, and interactions with people with ID as simulated patients, which have been described in the literature as effective training methods. The control groups was shown a video unrelated to ID. The effectiveness of the intervention was evaluated by administering the Attitudes Toward Intellectual Disability Questionnaire (ATTID)-Short Form to both the intervention and control groups as pre-intervention, post-intervention, and 6-week follow-up.

Results: A significant difference was found positively between pre-intervention, post-intervention, and 6-week follow-up ATTID-Short Form scores in the intervention groups on factors of Discomfort, Knowledge of capacity and rights, Sensitivity or tenderness, Knowledge of causes, except for the Interaction factor. The differences between pre-intervention and 6-week follow-up scores were significantly greater in the intervention groups compared with the control groups on all factors except the Sensitivity or tenderness factor.

Conclusion: The results of this study showed that the mixed method training programme resulted a positive change in students' attitudes toward people with ID.

KEYWORDS: attitude; attitude change; intellectual disability; mixed method training programme; medical students

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Meral MELEKOĞLU'nun da yazarları arasında yer aldığı bu karma yöntem araştırmasında son sınıf tıp öğrencilerinin zihinsel yetersizliğe yönelik tutumlarını geliştirmede karma yöntem eğitim programının etkililiğini değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın bulguları karma yöntem eğitim programının öğrencilerin zihinsel engelli kişilere yönelik tutumlarında olumlu bir değişiklik sağladığını göstermiştir. Hocamızı tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

High-Probability Request Sequence to Increase Compliance of Children With Autism Spectrum Disorder: A Meta-Analysis

Kubra Sayar, MA¹ , Emrah Gulboy, PhD², Serife Yucesoy-Ozkan, PhD¹, and Muhammet Sait Baran, MA³

Abstract

Non-compliance is a challenge for practitioners serving children with and without disabilities. Many interventions have been developed to increase compliance. High-probability request sequences (HPRS), an antecedent-based intervention that is based on behavioral momentum theory, is one way to increase compliant behavior. HPRS includes the presentation of two-to-five easy or known tasks with a high probability of compliance immediately before requesting tasks with a low probability of compliance. The purpose of the current meta-analysis was to review the literature in the last 40 years on high-*p* request sequences as an intervention to improve compliance in children with autism spectrum disorder (ASD). Specifically, we examined the methodological rigor of the high-*p* single-case research for students with autism, identified the descriptive characteristics of these studies, and estimated treatment effects with Tau-*U* to determine whether HPRS is an evidence-based practice (EBP) for increasing compliance in children with ASD. Our results showed that HPRS is a very effective practice in increasing compliance in children with ASD (Tau-*U* = .87) and a promising EBP for improving compliance in children with ASD. Implications for future research and practice are discussed.

Keywords

autism spectrum disorder, compliance, antecedent-based strategies, high-probability request sequence, behavioral momentum, meta-analysis

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Şerife Yücesoy-Özkan'nın da yazarları arasında yer aldığı bu meta-analiz çalışmasında otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda uyumu artırmaya yönelik bir müdahale olarak yüksek olasılıklı istek dizisine yönelik gerçekleştirilmiş son 40 yılda gerçekleştirilmiş tek denekli araştırmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bulguları yüksek olasılıklı istek dizisine yönelik OSB'li çocuklarda uyumu arttırmada etkili bir uygulama olduğunu göstermiştir. Hocamızı tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

The scoping review of systematic instruction literature for individuals with disabilities: trends in Türkiye from 1983 to 2022

Serife Yucesoy-Ozkan^a, Sima Mart^b, Kubra Sayar^a, Dilara Ecem Altun^c, Emrah Gulboy^d, Feyat Kaya^e and Nuray Oncul^f

^aSchool of Education, Department of Special Education, Eskisehir Osmangazi University, Eskisehir, Türkiye; ^bSchool of Education, Department of Special Education, Istanbul Kultur University, Istanbul, Türkiye; ^cSchool of Education, Department of Special Education, Anadolu University, Eskisehir, Türkiye; ^dSchool of Education, Department of Special Education, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Türkiye; ^eSchool of Education, Department of Special Education, Hakkari University, Hakkari, Türkiye

ABSTRACT

This study used a scoping review to examine the systematic instruction studies for individuals with disabilities published in the last four decades (1983–2022) in Türkiye. We included 332 single-case and 61 group experimental studies. We collected inter-rater reliability data for 30% of the studies and determined that the mean of inter-rater coefficients was 99.2%. The findings indicate that the studies have been mainly self-funded and performed by one or two special education researchers. Studies conducted with single-case studies were more prevalent than group experimental studies. Male participants were more than females, and more school-age children than infants and adults. Participants with intellectual disabilities and autism were the most frequently involved, and school-related academic and cognitive skills were the most commonly targeted. The most frequently used interventions were response prompting strategies, strategy instruction, video modelling and prompting, and direct instruction. Finally, we discussed the findings and made recommendations for practice and future research.

KEYWORDS

Scoping review; systematic instruction; Individuals with disabilities; single-case experimental studies; group experimental studies

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Şerife Yücesoy-Özkan'nın da yazarları arasında yer aldığı bu çalışmada Türkiye'de son kırk yılda (1983-2022) yayınlanan yetersizliği olan bireylere yönelik sistematik öğretimin kullanıldığı çalışmalar incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları araştırmaların çoğunlukla öz kaynak tarafından finanse edildiğini, ve bir veya iki özel eğitim araştırmacısı tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Ayrıca tek denekli araştırma desenleriyle yapılan çalışmaların grup deneysel çalışmalara göre daha yaygın olduğu görülmüştür. Hocamızı tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

Hazırlayanlar

Otizm ve Güvenlik Becerileri

Dr. Öğr. Üyesi H. Deniz Değirmenci Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi

Düzenlenen Etkinlikler

Araştırma Görevlisi Elif Oğuz ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Etkinlik Duyurusu

Araştırma Görevlisi Osman Yaşar, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Kitap Önerisi

Araştırma Görevlisi Osman Yaşar, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Araştırma Köşesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Tunç-Paftalı, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi

Yayınlarımız

Ar. Gör. Osman Yaşar, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Sayı Editörü

Dr. Öğr. Üyesi Esra Orum-Çattık, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi

Tasarım ve Dizgi

Doç. Dr. Derya Genç-Tosun, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi

Ar. Gör. Osman Yaşar, ESOGÜ Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
Meşelik Kampüsü
Büyükdere Mah. 26040
Odunpazarı-Eskişehir/TÜRKİYE

Telefon: +90 222 239 37 50
Bölüm Başkanlığı: 6820
Bölüm Sekreterliği: 6821
E-mail : ozelegitim@ogu.edu.tr